

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 3849/2014, ECLI:CZ:NS:2015:30.CDO.3849.2014.1

Číslo: 90/2016

Právní věta: Sama skutečnost, že se advokát v rámci výkonu svého povolání a v důsledku nesprávného úředního postupu orgánu veřejné moci ocitl v konfliktní, emočně vypjaté, stresující či lidsky nepříjemné situaci, u něho nepředstavuje vznik nemajetkové újmy, za kterou by odpovídal stát podle zákona č. 82/1998 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), nejde-li o zjevný excés v porovnání s obdobnými situacemi, které jsou s výkonem advokacie běžně spojené.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 11.11.2015

Spisová značka: 30 Cdo 3849/2014

Číslo rozhodnutí: 90

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Advokacie, Odpovědnost státu za škodu

Předpisy: § 31a odst. 1 předpisu č. 82/98Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. 15 Co 395/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. O b v o d n í s o u d pro Prahu 5 rozhodl rozsudkem ze dne 15. 5. 2013, č. j. 34 C 215/2011-186, že žalovaná je povinna omluvit se žalobci za nemajetkovou újmu, která žalobci vznikla nesprávným úředním postupem policejního komisaře (výrok I), a že je žalovaná povinna zaplatit žalobci částku 15 000 Kč s příslušenstvím (výrok II). Dále soud prvního stupně žalobu v části, v níž se žalobce na žalované domáhal zaplacení částky 85 000 Kč spolu s příslušenstvím zamítl (výrok III) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení (výrok IV).

2. M ě s t s k ý s o u d v Praze ze dne 28. 1. 2014, č. j. 15 Co 395/2013-251, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o věci samé (I a II) tak, že zamítl nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu formou omluvy a peněžního zadostiučinění ve výši 15 000 Kč s příslušenstvím. V zamítavém výroku (III) rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

3. Soud prvního stupně po provedeném dokazování učinil následující skutková zjištění. Žalobce byl jako právní zástupce osob podávajících vysvětlení osobně přítomen při podání vysvětlení paní E. P., pana V. M., paní M. S. a pana V. Š. Úřední záznamy o podání vysvětlení sepisoval policejní komisař por. Mgr. R. K. Přes jeho nesouhlas žalobce pořizoval při podání vysvětlení M. S. a V. Š. zvukové záznamy a odmítl uposlechnout pokyn komisaře, aby se nahrávání zdržel. Policejní komisař posléze, ve snaze předejít konfliktu se žalobcem, nahrávání žalobci umožnil. Při podání vysvětlení dále policista vyzval žalobce, aby prokázal zmocnění k zastupování M. S., ten to odmítl s tím, že klientka udělila plnou moc do protokolu, navíc z přítomnosti žalobce na úkonu je již zřejmé, že k zastupování klientky je zmocněn. K dalšímu střetu mezi policejním komisařem a žalobcem došlo v okamžiku, kdy žalobce požádal policejního komisaře o vydání stejnopisu protokolu o podání vysvětlení. Komisař nejprve odmítl, aby následně jeho vydání podmínil v té době již nesplnitelnou podmínkou úhrady poplatku, který však v době ukončení podání vysvětlení nebylo komu zaplatit a sám komisař odmítl finanční hotovost od žalobce přijmout. Mgr. K. následně spolu s npor. Mgr. S. podal na žalobce stížnost u České advokátní komory, která byla odložena jako nedůvodná.

4. Na základě výše uvedených skutkových zjištění soud prvního stupně shledal, že postup policejního komisaře byl nesprávným úředním postupem ve smyslu ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“). Policejní komisař se dopustil nesprávného úředního postupu, a zasáhl tak do práv a svobod osob zúčastněných na podání vysvětlení tím, že zakazoval žalobci, aby z podání vysvětlení pořizoval zvukové záznamy. I na výslech osoby podávající vysvětlení podle trestního řádu je třeba aplikovat závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. [5 As 37/2009](#), ve kterém bylo řešeno pořizování zvukového záznamu ve správním řízení. Ztotožnil se s argumentací Nejvyššího správního soudu, že za situace, kdy ve správním řízení není pořizování zvukových záznamů upraveno, nelze je bez dalšího odepřít s argumentací, že účastník řízení pořizováním zvukového záznamu hrubě ruší pořádek. Rovněž odkázal na Stanovisko oboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR, podle kterého by bylo nelogické, aby osoba podávající vysvětlení či její advokát, kteří znají obsah podaného vysvětlení, si nemohli nahrát zvukový záznam podaného vysvětlení.

5. Další nesprávný úřední postup policejního komisaře shledal soud prvního stupně jak v požadavku komisaře, aby žalobce prokázal zmocnění k zastupování vyslýchaného klienta písemnou plnou mocí, tak ve způsobu vyřízení žádosti žalobce o vydání stejnopisu protokolu, byť žalobce právo na jeho vydání neměl. Zabýval se i rolí advokáta při zastupování klienta podávajícího vysvětlení na Policii ČR, přičemž konstatoval, že osoba podávající vysvětlení nemá právo nahlížet do spisu, pořizovat si z něj opisy, a toto právo nesvědčí ani jejímu advokátu, který může pouze objasňovat význam jednotlivých úkonů a jejich možných dopadů na klienta. Toto bylo v předmětném případě zkresleno, když vzhledem k vyhocené atmosféře žalobce podával námitky proti protokolaci i vzneseným otázkám přímo do protokolu, aniž by postupoval cestou konzultací s klientem, k tomuto řádnému postupu však měl policejní komisař žalobce vést.

6. Postup policejního komisaře tak byl soudem prvního stupně kvalifikován jako jednání, kterým policejní komisař zasáhl do řádného, nestranného a svědomitého plnění svých služebních povinností, čímž ohrozil pověst bezpečnostního sboru a zasáhl do práv osob podávajících vysvětlení, ale i do práv žalobcových.

7. Soud prvního stupně uzavřel, že žalobci tak vznikl nárok jak na zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve formě požadované omluvy, tak nárok na finanční odškodnění nemajetkové újmy. Oprávněnost obou forem odškodnění shledal s ohledem na postoj dohledových orgánů (nadřízený policejní orgán i dohledový státní zástupce), které na rozdíl od soudu zaujaly ke stížnostem žalobce negativní stanovisko. Zejména však přihlédl k osobě žalobce, který je na úroveň komunikace mezi

lidmi citlivý a v daném případě v jednání Mgr. K. vnímal výraznou nadřazenost policejního komisaře v komunikaci s ním i klientem i snahu dominovat v oboru, ve kterém má znalostní nedostatky. Stejně vnímali jednání policisty i klienti žalobce. Omluva je tak podle soudu prvního stupně způsobilá očistit žalobce jako advokáta před jeho klienty a finanční zadostiučinění ve výši přiznaných 15 000 Kč postačuje k reparaci jeho újmy, když jednající komisař mu ve většině jeho namítaných bodů vyhověl (tj. připustit nahrávání, opravy protokolů, následně mu vydal protokol).

8. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a dovodil, že samotný nesprávný úřední postup nebo existence nezákonného rozhodnutí se neodškodňuje. Předpokladem úspěšnosti žaloby na náhradu škody podle § 13 OdpŠk i na náhradu nemajetkové újmy podle § 31a OdpŠk je existence škody či nemajetkové újmy, nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu a příčinné souvislosti mezi nimi. Nemajetkovou újmu není třeba prokazovat pouze v případě, že nesprávným úředním postupem je nepřiměřená délka řízení, což není případ žalobce.

9. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalobcem v žalobním návrhu vyličené jednání policejního komisaře bylo objektivně způsobilé pro vznik tvrzené nemajetkové újmy. Popsané jednání nemohlo advokátu, který musí být nadán právní erudicí, schopností profesionálně a korektně řešit i emotivně vypjaté spory a situace, způsobit natolik závažnou újmu, aby mu vznikl nárok na náhradu imateriální újmy podle zákona 82/1998 Sb. Skutečnosti popsané žalobcem, a to ani v případě jejich prokázání, tak nebyly způsobilé snížit vážnost advokáta před jeho klientem či před jeho stavovskou organizací, Českou advokátní komorou. Odvolací soud tak uzavřel, že žalobci jako advokátu nemohla jednáním policejního komisaře vzniknout žádná zákonem č. 82/1998 Sb. reparovatelná újma.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Žalobce napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, ve kterém namítá, že v případě nesprávného úředního postupu spočívajícího v neoprávněném zásahu do základních práv a svobod jedince vzniká nemajetková újma (§ 31a odst. 1 OdpŠk) již samotným zásahem do základních práv a svobod (shodně nález Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. II. ÚS 862/2010). Dosavadní judikatura Nejvyššího soudu však na rozdíl od názoru Ústavního soudu presumuje vznik nemajetkové újmy pouze v případě nepřiměřené délky řízení, v jiných případech podle § 31a odst. 1 OdpŠk se požaduje, aby byla nemajetková újma prokázána. Dovolatel má za to, že tato otázka hmotného práva by měla být dovolacím soudem posouzena jinak, a to v souladu s výše citovaným nálezem Ústavního soudu.

11. Podle žalobce odvolací soud rozhodl v rozporu s dosavadní judikaturou Nejvyššího soudu, podle které v případě neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti není vyžadováno vyvolání konkrétních následků zásahu proti tomuto chráněnému statku, ale postačuje, že takový zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit práva chráněná zákonem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. [30 Cdo 5021/2008](#)).

12. Žalobce dále namítá, že v judikatuře Nejvyššího soudu není dosud řešena otázka, zda je advokát povinen snášet vyšší míru nesprávného úředního postupu, kterým je zasahováno do jeho základních práv a svobod, včetně práva na ochranu osobnosti, aniž by mu tím vznikla nemajetková újma, protože je advokát, tudíž požívá nižší míru první ochrany nežli jiní jednotlivci.

13. Žalobce uvádí, že podle něho na straně policisty došlo k nesprávnému úřednímu postupu. Dále namítá, že z napadeného rozsudku nelze vůbec zjistit, na základě jakých skutkových zjištění odvolací soud rozhodoval, a že rozsudek odvolacího soudu trpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1 písm. e) a ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř., neboť ve věci rozhodoval vyloučený soudce a nesprávným postupem

odvolacího soudu v průběhu odvolacího řízení byla žalobci odňata možnost jednat před soudem.

14. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jakožto soud dovolací při projednání dovolání a rozhodnutí o něm postupoval podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

16. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř.

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

18. V dané věci může být dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

19. Dovolání je přípustné pro řešení otázky, zda byl zásah do práv žalobce jako advokáta zastupujícího své klienty v trestním řízení, spočívající v tvrzeném nesprávném úředním postupu policisty při podání vysvětlení ze strany klientů žalobce, způsobilý přivodit vznik nemajetkové újmy na straně žalobce. Uvedená otázka nebyla dosud v judikatuře Nejvyššího soudu řešena.

IV. Důvodnost dovolání

20. Nejvyšší soud se ve své judikatuře zabýval otázkou, ve kterých případech a jakým způsobem se nemajetková újma prokazuje, a kdy ji naopak prokazovat není třeba a její vznik se předpokládá.

21. Nejvyšší soud přijal závěr, že v případě porušení práva na přiměřenou délku řízení se vychází z vyvratitelné domněnky vzniku nemajetkové újmy (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Cpjn 206/2010](#), uveřejněné pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část V).

22. Mimo oblast újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení není třeba vznik nemajetkové újmy dokazovat v situacích, kdy je zjevné, že by stejnou újmu utrpěla jakákoliv osoba, která by byla danou skutečností postížena, a šlo by tedy o notorietu, kterou dokazovat netřeba (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2012, sp. zn. [30 Cdo 2555/2010](#)). Uvedené se aplikuje v situacích, kdy je prima facie zřejmé, že jakékoliv osobě ve stejném postavení by za stejných okolností újma rovněž vznikla.

23. Kromě výše uvedených výjimek musí poškozený vznik újmy nejen tvrdit, ale i prokázat. Nicméně ze samotné povahy nemajetkové újmy, která je dána vnitřními prožitky člověka, plyne, že je vznik nemajetkové újmy prokazatelný jen obtížně. Vznik nemajetkové újmy se proto zpravidla dovodí tehdy, jestliže by jakákoliv osoba ve stejném postavení jako poškozený mohla výkon veřejné moci (nebo jeho absenci) a jeho následky vnímat úkorně.

24. Obdobně Nejvyšší soud uvedl, že vznik nemajetkové újmy zpravidla nelze dokazovat, neboť jde o stav mysli osoby poškozené. V řízení se tedy obvykle pouze zjišťuje, zda jsou dány objektivní důvody

pro to, aby se konkrétní osoba mohla cítit poškozenou. Jinými slovy řečeno, je třeba zvážit, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem případu by se i jiná osoba v obdobném postavení mohla cítit být dotčena ve složkách tvořících ve svém souhrnu nemajetkovou sféru jednotlivce. Zřetelněji vyplývá tato potřeba při využití jiné terminologie, kterou zmiňuje i důvodová zpráva k zákonu č. 160/2006 Sb. – totiž, že nemajetková újma se jinak nazývá újmou morální. Jedná se tedy o utrpění na těch nehmotných hodnotách, které se dotýkají morální integrity poškozené osoby (patří sem zejména její důstojnost, čest, dobrá pověst, ale i jiné hodnoty, které se zpravidla promítají i v niterném životě člověka – svoboda pohybu, rodinný život apod.). Dospěje-li soud v konkrétním případě k závěru, že žádná z těchto složek nemohla být významným způsobem v důsledku nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu negativně dotčena, je namístě závěr o tom, že nedošlo ke způsobení nemajetkové (morální) újmy (srov. rozsudek ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. [30 Cdo 3731/2011](#)).

25. Jinými slovy, neprokazuje se, jak se poškozený cítí, ale jestli má důvod se cítit poškozeným – srov. KOLBA, J., in KOLBA, J., ŠULÁKOVÁ, M.: Nemajetková újma způsobená protiprávním výkonem veřejné moci, 1. vyd. Praha: Leges, s. 55.

26. Nejvyšší soud neshledal důvod se od uvedených závěrů odchýlit ani v nyní posuzovaném případě.

27. Z výše uvedeného tedy pro nyní posuzovaný případ plyne, že aby žalobci vznikla odškodnitelná nemajetková újma, muselo by se jednat o situaci, ve které by jakákoliv osoba v postavení žalobce mohla důvodně pociťovat vznik újmy.

28. Při posuzování této otázky nelze odhlédnout od skutečnosti, že žalobce do situace, ve které mu měla vzniknout újma, vstoupil v postavení advokáta. Jako advokát v trestním řízení měl za úkol dohlížet na dodržování práv svých klientů, poskytovat jim právní pomoc tak, aby byla šetřena veškerá jejich práva, a dbát na to, aby orgány činné v trestním řízení postupovaly v souladu s předpisy trestního práva. Lze předpokládat, že při této činnosti, stejně jako při výkonu advokacie obecně, bude advokát nucen obhajovat a prosazovat svůj (popř. klientův) názor proti názoru jiných osob, bude se dostávat do situací konfliktních, emotivně vypjatých a často i stresujících či lidsky nepříjemných. Advokát tedy musí určitou míru duševní nepohody, která mu vznikne při výkonu jeho povolání, předpokládat a snášet.

29. Stejnou míru nepohody ostatně musí předpokládat a snášet i každý soudce, který je ze strany účastníků řízení či jejich zástupců vystaven kritice, ať již oprávněné, nebo neoprávněné, a emočně vypjatým, stresujícím situacím v průběhu ústních jednání (více viz níže u vypořádání námitky vady řízení spočívající v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce).

30. Ne každá újma, která člověku v životě vznikne, je odškodnitelná. Právo uznává za hodnu nápravy jen některou újmu. Vždy je třeba brát v úvahu intenzitu a délku trvání nestandardního duševního stavu, slabá a krátkodobá duševní nepohoda nemusí být odčiněna (např. nebude odškodnitelná újma na zdraví spočívající v drobné oděrcce). Tak i v případě žalobce bylo nutno posoudit, zda mu vznikla nadměrná újma větší než pouhá duševní nepohoda běžně spojená s výkonem advokacie. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že tomu tak nebylo.

31. V posuzovaném případě veškeré tvrzené nesprávné úřední postupy policejního komisaře měly spočívat v tom, že policejní komisař prosazoval jiný výklad právních předpisů než žalobce coby advokát a že mezi policistou a žalobcem vznikaly rozepře ohledně zákonného průběhu podání vysvětlení. S takovými spory o výklad právních předpisů musel žalobce počítat, neboť jejich řešení je jedním z důvodů, proč se advokát podání vysvětlení svých klientů účastní. Psychický diskomfort spojený s řešením těchto sporů proto spadá mezi běžné důsledky výkonu advokacie, které byly popsány výše a které musí být advokát připraven snášet.

32. I v případě advokáta, jenž v řízení zastupuje svého klienta, může nastat situace, kdy mu v důsledku protiprávního jednání orgánů státu vznikne odškodnitelná nemajetková újma. Muselo by se však jednat o výrazný až extrémní zásah do práv advokáta. K tomu v posuzovaném případě nedošlo. Za extrémní zásah, objektivně způsobilý vyvolat újmu ve sféře žalobce jako advokáta, nelze považovat to, že policista rozporoval právo advokáta, resp. jeho klienta, pořizovat zvukový záznam z podání vysvětlení, odmítal přijmout udělení plné moci do protokolu, odmítal zaprotokolovat určité skutečnosti, na jejichž zaprotokolování advokát trval, odmítal vydat advokátovi po skončení podání vysvětlení protokol, podal na advokáta k České advokátní komoře stížnost, která byla odložena jako nedůvodná, apod.

33. Nejvyšší soud výše uvedeným rozhodně nemíní aprobovat situace, kdy orgány státu jednají nevhodně nebo v rozporu se zákonem. Prostředkem nápravy však v takovém případě (nejedná-li se o výše zmíněný výrazný nebo extrémní zásah do osobnostních práv advokáta) nemůže být konstrukce nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb. Vhodným řešením naopak bude podání stížnosti na postup policisty. Ze skutkových zjištění v posuzované věci plyne, že žalobce tohoto prostředku využil, avšak jeho stížnosti nebyly shledány důvodnými.

34. Opačné závěry nevyplývají ani z judikatury citované žalobcem, která se týká zcela odlišných skutkových situací. Nález Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [II. ÚS 862/10](#), se týká prokazování vzniku nemajetkové újmy v důsledku nepřiměřené délky řízení, nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2009, sp. zn. [II. ÚS 1191/08](#), řeší zbavení stěžovatele způsobilosti k právním úkonům a nález Ústavního soudu ze dne 29. 2. 2008, sp. zn. [II. ÚS 2268/07](#), se týká trestního řízení a řešení stížnosti pro porušení zákona. Obecným závěrům učiněných v těchto nálezech ohledně principu právního státu a lidské důstojnosti závěry Nejvyššího soudu neodporují. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. [30 Cdo 5021/2008](#), na který žalobce rovněž odkazuje, se týká práva na ochranu osobnosti, a na posuzovanou věc se tedy nevztahuje. V něm přijatý závěr, že pro úspěšné uplatnění práva na ochranu osobnosti není vyžadováno vyvolání konkrétních následků zásahu proti tomuto chráněnému statku, ale postačí, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit práva chráněná § 11 obč. zák., je navíc obdobou závěru, který Nejvyšší soud učinil ve vztahu k nemajetkové újmě podle zákona č. 82/1998 Sb. – a totiž že se neproказuje, jak se žalobce cítí (tedy následek ve sféře žalobce), ale zda jsou dány objektivní důvody pro to, aby se mohl cítit poškozený (tedy že způsob výkonu veřejné moci byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit jeho práva).

35. Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší soud shledal správným názor odvolacího soudu, že v žalobě vyličené jednání příslušníka policie nebylo způsobilé vyvolat tvrzenou nemajetkovou újmu na straně žalobce. Dovolání tedy není důvodné.

36. Nejvyšší soud se nezabýval námitkami žalobce ohledně toho, zda se policista v posuzovaném případě dopustil nesprávného úředního postupu. Jestliže obstál první důvod, pro nějž odvolací soud nároku žalobce nevyhověl, nemůže žádný další dovolací důvod naplnit podmínky přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť ani odlišné vyřešení takto vymezeného předmětu dovolacího řízení by se nemohlo v poměrech žalobce nijak projevit, což činí jeho dovolání v rozsahu uvedených námitek nepřipustným (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2005, sp. zn. [29 Odo 663/2003](#), uveřejněné pod č. 48/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

37. Žalobce dále odvolacímu soudu vytýká, že z napadeného rozsudku nelze vůbec zjistit, na základě jakých skutkových zjištění odvolací soud rozhodoval. Tento závěr žalobce dovozuje z toho, že v napadeném rozsudku je uvedeno, že „skutečnosti tvrzené žalobcem, a to ani v případě jejich prokázání,“ nebyly způsobilé snížit vážnost advokáta. Podle žalobce tak není zřejmé, zda má odvolací soud skutečnosti tvrzené žalobcem za prokázané. Odvolací soud však uvedenou formulaci pouze vyjádřil stejnou skutečnost, kterou v předchozím odstavci popsal i Nejvyšší soud, a sice že se již

nezabýval prokazováním a posuzováním tvrzeného nesprávného úředního postupu, když zjistil jiný důvod, pro který nemůže být žalobě vyhověno (absenci vzniku újmy). Napadený rozsudek tak není v rozporu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. [30 Cdo 4111/2009](#), a námitka žalobce tvrdící opak nemůže přípustnost dovolání založit.

38. Vzhledem k tomu, že dovolání bylo shledáno přípustným, zabýval se dovolací soud otázkou, zda v řízení nedošlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

39. Za takovou vadu považuje žalobce skutečnost, že odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně na základě jiného právního posouzení věci, než jaké bylo doposud předmětem úvah soudu prvního stupně. Podle žalobce se tak jednalo o nepřipustné překvapivé rozhodnutí ve smyslu judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu.

40. Nepředvídatelným, resp. překvapivým je takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu odvolacího soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků řízení předvídat. Tak je tomu tehdy, kdy odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení nikdy netvrdil či nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudu prvního stupně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. [30 Cdo 2750/2009](#), nebo obdobně nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2004, sp. zn. [I. ÚS 220/04](#), a nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. [I. ÚS 3271/12](#)).

41. V posuzovaném případě však k vydání překvapivého rozhodnutí, jak je vymezeno v judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, nedošlo. Odvolací soud založil napadený rozsudek na závěru, že žalobci nemohla vzniknout nemajetková újma. Uvedenou otázkou se zabýval i soud prvního stupně, který dospěl k závěru, že nemajetková újma žalobci způsobena byla. Tento závěr soudu prvního stupně žalovaná v odvolání napadla. Překvapivost rozhodnutí odvolacího soudu pak nemůže spočívat pouze v tom, že odvolací soud určitou otázku k odvolací námitce žalované právně posoudil jinak než soud prvního stupně.

42. Žalobce dále v dovolání namítá, že ve věci samé rozhodoval u odvolacího soudu v tříčlenném senátu vyloučený soudce Mgr. Š. H. Důvod k vyloučení tohoto soudce spatřuje žalobce v tom, že na tohoto soudce a jeho matku podal dne 31. 12. 2013 Mgr. M. Š. žalobu, ve které tvrdí, že se tento soudce a jeho matka dopustili vůči Mgr. Š. neetického a korupčního jednání. K takovému jednání vůči Mgr. Š. mělo podle Mgr. Š. docházet mimo jiné i při projednání nyní posuzované věci žalobce odvolacím soudem. Odvolací soud totiž např. usnesením č. j. 15 Co 395/2013-240 nepřipustil bezplatné zastupování žalobce Mgr. Š. jako obecným zmocněncem.

43. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může dojít tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat.

44. Nejvyšší soud připomíná judikaturu, podle které korektně formulované stížnosti sice mohou vzbudit určitou nelibost dotčeného soudce, avšak s ohledem na to, že kritika je běžnou součástí práce soudců, nelze jim zpravidla přičítat založení dostatečně intenzivního negativního vztahu k účastníkům, příp. jejich zástupcům, který by byl důvodem pro vyloučení soudce (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. [II. ÚS 105/01](#)).

45. Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedenému v nyní projednávané věci dospěl k závěru, že důvodem pro vyloučení soudce nemůže být okolnost, že proti tomuto soudci byla osobou, která v řízení nebyla připuštěna jako zástupce žalobce, podána žaloba, v níž je kritizován postup soudce v jednotlivých soudních řízeních. Soudce jako reprezentant veřejné moci může být (a často také je)

objektem i neoprávněné kritiky, současně je však třeba přepokládat a požadovat od soudce vyšší stupeň tolerance a nadhledu, než tomu je u ostatních občanů (srov. výše citovaný nálezn Ústavního soudu sp. zn. [II. ÚS 105/01](#)). Samotná kritika postupu soudce (navíc ze strany jiného subjektu než účastníka řízení), byť učiněná formou podání žaloby, bez dalšího nezaloží vztah soudce k projednávané věci, účastníkům řízení, příp. jejich zástupcům, který by byl takové povahy a intenzity, aby objektivně mohl způsobit podjatost soudce.

46. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.